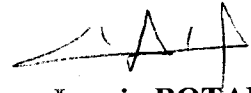

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın *İçişleri Bakanı Sayın Efkan ALA* tarafından Anayasanın 98. ve İçtüzüğü'nün 96. ile 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Lezgin BOTAN
HDP Van Milletvekili

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (AİHM) içtihatlarına göre toplanma ve gösteri yapma hakkı, demokratik toplumda korunan temel haklar arasında yer almaktadır. Toplanma ve gösteri yapma hakkının güvence altına alınmadığı bir ülkede demokrasiden bahsetmek mümkün olmadığından, bu hak demokrasinin vazgeçilmez bir koşuludur ve onun ayrılmaz bir parçasıdır.

Bu hak sayesinde vatandaşlar, politikacıların ve ülkeyi yönetenlerin davranışlarını eleştirme, ülkede uygulanan politik uygulamalar ve projeler üzerinde etkide bulunma ve demokratik taleplerini dile getirme imkânına sahip olmaktadır. Bu yönüyle toplanma özgürlüğüne ve göstericilerin ifade özgürlüklerine müdahale yapılması demokrasiyi işlevsiz kılmakta, hatta demokratik toplumun varlığını tehlikeye sokmaktadır.

Anayasanın 34'üncü maddesi de **"Herkes, önceden izin almadan, silahsız ve saldırısız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir."** şeklindeki düzenleme ile toplantı ve gösteri yapma hakkını güvenceye almıştır.

Son zamanlarda çok sayıdaki yerleşim yerlerinde demokratik kitle örgütlerinin ve siyasi partilerin barışçıl toplantı ve gösteri düzenleme hakları valiliklerce yasaklanmaktadır.

Bu bağlamda:

- 1- 2016 yılı başından beri kaç il ve ilçede toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme etkinlikleri yasaklanmıştır? Toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin yasaklanmasını gerektiren zorunlu nedenler nelerdir?

- 2- Toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin yasaklandığı yerleşim yerleri ve alınan yasak kararlarının süreleri nedir? Halen toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin yasak olduğu il ve ilçeler hangileridir?
- 3- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin “*şiddete başvurmaya ve şiddete çağrı niteliğinde olmayan*” barışçıl toplanma ve gösteri hakkının kısıtlanamayacağı yönündeki kararlarına rağmen; düzenleme kurullarında yer alan kişi ve kurumların açıkça bilindiği gösterilerin valiliklerce yasaklanmasının nedeni nedir? Alınan yasaklama kararları bilginiz dahilinde midir?
- 4- Evrensel insan hakları normlarında ve demokratik toplumlarda kamu otoritesinin esas olarak özgürlüklerin kullanılması için gerekli tedbirleri almaları yükümlülük olarak belirtilmiştir. 2016 yılı başından beri yapılmak istenen barışçıl toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin gerçekleşmesi yönünden almış olduğunuz tedbirler nelerdir?
- 5- Alınan tedbirlere rağmen mi yasaklama ihtiyacı doğmuştur? Valiliklerin yapılmak istenen barışçıl toplantı ve gösteri yürüyüşleri ile ilgili tedbir almak yerine doğrudan Anayasal bir hakkı yasaklama yoluna gittiklerine dair iddialar doğru mudur? Bu iddiaları araştırarak kamuoyunu bilgilendirme yönünde bir çalışmanız var mıdır?
- 6- Toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin yasaklandığı yerlerde yasak süresi içinde resmi kamu kurum ve kuruluşları tarafından organize edilen açılış, tören, gösteri gibi etkinlikler düzenlenmiş midir? Düzenlenmişse bu etkinliklerin gerçekleşmesi için alınan tedbirler neden yasaklanan etkinlikler için de alınmamıştır?
- 7- Toplantı ve gösteri yürüyüş hakkının engellenmesine konu olan sebeplerin şüpheye yer bırakmayacak şekilde ortaya konulması gerektiği AIHM kararlarıyla ortaya konulmuştur. Valiliklerin “*kamu düzeni ve suç işlenmesinin önlenmesi, şiddet içeren eylemlere dönüştürülebileceği değerlendirildiği*” gibi gerekçelerle temel bir Anayasal hakkın kullanılmasını kolayca engellemelerine olanak veren yasal mevzuatın özgürlükler lehine değiştirilmesi yönünde bir çalışmanız var mıdır?
- 8- Toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin yasaklandığı bildirilen kaç yerde yasağa rağmen planlanan toplantı ve gösteri yürüyüşü yapılmıştır? Bu gösterilere müdahale edilmiş midir? Edilmişse hangi gerekçeyle müdahale edilmiştir? Müdahale sırasında hayatını kaybeden, yaralanan ve gözaltına alınan vatandaş olmuş mudur?
- 9- Evrensel insan hakları normlarına göre barışçıl bir gösteriye mutlak surette müdahaleyi gerektiren durumlarda bile müdahale ve kullanılan gücün orantılı olmasına dikkat çekilmektedir. Son zamanlarda az sayıda yurttaşın katılımıyla gerçekleştirilmek istenen basın açıklamalarına dahi özel harekât, çevik kuvvet polisi ile çok sayıdaki zırhlı araç ve TOMA’larla orantısız güç kullanılarak müdahale edilmesinin nedeni nedir?